

บทที่ 2

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาของครูในโรงเรียนในโครงการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณคดีที่เกี่ยวข้องจาก เอกสาร หนังสือ ตำราต่าง ๆ รวมทั้งงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยได้นำเสนอไว้ตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

1. แนวทางการดำเนินงานโครงการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.)

2. โครงสร้างหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533
3. ลักษณะวิชาสุขศึกษา
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวทางการดำเนินงานโครงการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนการสอนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) (หน่วยศึกษานิเทศก์ , 2533)

โครงการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นโครงการที่กรมสามัญศึกษาดำริขึ้นเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา โดยที่ตระหนักถึงความจำเป็นในการจัดการเรียนการสอน เพื่อสนองความสามารถของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีความสามารถในการเรียนสูงได้ลาออกจากโรงเรียน เพราะสอบเทียบความรู้ และได้ประกาศนียบัตรของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งทำให้เกิดปัญหาในด้านการบริหารงานของโรงเรียน เนื่องจากนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวนลดน้อยลงทำให้เหลือที่ว่างในห้องเรียนทำให้เกิดการสูญเปล่า

ในด้านงบประมาณการจัดการศึกษา เพื่อลดปัญหาเหล่านี้และเพื่อให้การบริหารงานของโรงเรียน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กรมสามัญศึกษา จึงได้มีโครงการเพื่อส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ให้สามารถเรียนจบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายได้ภายในระยะเวลา 2 ปีการศึกษาเสนอต่อกระทรวงศึกษาธิการ ผ่านกรมวิชาการ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความเห็นชอบ และอนุมัติโครงการตามที่กรมสามัญศึกษาเสนอ (กรมสามัญศึกษา , 2534) วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ เพื่อส่งเสริมและพัฒนา ความถนัด ความสามารถ และความสนใจของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้ถึงขีด สูงสุดตามศักยภาพของแต่ละบุคคล และให้โอกาสแก่นักเรียนที่มีความถนัดและความสามารถ เป็นพิเศษ สามารถจบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายภายในเวลา 2 ปี ตลอดจนศึกษาหาแนว ปฏิบัติสำหรับการขยายปริมาณ โรงเรียนที่จะเปิดตาม โครงการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนการสอน นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ

ในการดำเนินงานโครงการในปีการศึกษา 2534 กรมสามัญศึกษา ได้มอบหมายให้ สำนักงานตรวจราชการ กรมสามัญศึกษา เป็นผู้ดำเนินการตามโครงการโดยมีโรงเรียนนำร่อง ในโครงการจำนวน 13 โรงเรียน และได้มอบให้หน่วยศึกษานิเทศก์เป็นผู้ดำเนินการนิเทศ ให้โรงเรียนนำร่องจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามนโยบายของกรมสามัญศึกษา ในการดำเนินงานของศึกษานิเทศก์ได้ตั้งคณะทำงานขึ้น เพื่อดำเนินการนิเทศโรงเรียนในโครงการนำร่อง คณะทำงานได้ประชุมร่วมกันเพื่อวางแผนการนิเทศโรงเรียนในโครงการ โดยมีจุดประสงค์ ของการนิเทศคือ เพื่อให้โรงเรียนสามารถจัดการเรียนการสอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ให้สามารถจบหลักสูตรได้ภายใน 2 ปี โดยมีพัฒนาการด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย อย่างสมบูรณ์ มีความสามารถและความรู้ทางด้านวิชาการ มีการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของ โรงเรียนตามที่กระทรวงกำหนดโดยมีเวลาเรียนแต่ละรายวิชาตรงตามเกณฑ์ มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนอยู่ในระดับที่น่าพอใจ และมีหน่วยการเรียนครบตามเกณฑ์การจบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย (กรมสามัญศึกษา , 2524)

แนวการดำเนินการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเรียนจบหลักสูตร 2 ปี เป็นการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยวิธีการผสมผสานการให้ความรู้กับการปฏิบัติ เน้นกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล ใช้กระบวนการกลุ่ม เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มที่ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนมีวิธีการดำเนินการดังนี้

1. การจัดสอนรายวิชาในกลุ่มเดียวกันหรือรายวิชาที่ต่อเนื่องกัน ซึ่งตามปกติสอนรายวิชาละ 1 ภาคเรียนเช่น ท 401 ท 402 ให้เรียน 2 รายวิชาใน 1 ภาคเรียนและแยกประเมินผลการเรียนเป็นรายวิชาตามรหัสวิชาที่ลงทะเบียนเรียน
2. จัดสอนรายวิชาต่างกลุ่มกันโดยบูรณาการเนื้อหาและเวลา เช่นบูรณาการวิชาภาษาอังกฤษ 2 รายวิชา คือ อ 011 และ อ 031 (มัธยมศึกษาตอนปลาย)
 - อ 001 ภาษาอังกฤษ 4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค
 - อ 031 ทักษะอ่าน 2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค
 บูรณาการเวลาและเนื้อหา 2 รายวิชา เช่น อ 011 + อ 031 (ปกติ 6 คาบลดลงเหลือ 4 คาบ) จัดสอนเพียง 4 คาบ / สัปดาห์ แต่แยกประเมินผลการเรียนเป็น 2 รายวิชาตามที่ลงทะเบียนเรียน
3. จัดสอนบางวิชาโดยลดเวลาสอนลงและจัดเวลาให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เมื่อรวมเวลา 2 ส่วนนี้แล้ว นักเรียนมีเวลาเรียนครบตามเกณฑ์ที่หลักสูตรกำหนด เช่น หลักสูตรกำหนดให้เรียนวิชาภาษาอังกฤษชั้น ม. 4 อ 001 4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค โรงเรียนจัดสอนโดยให้มีเวลาในตารางสอนเหลือ 3 คาบ / สัปดาห์ / ภาค และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง 1 คาบ / สัปดาห์ / ภาค รวมทั้ง 2 ส่วนนี้จะครบ 4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค ได้ 2 หน่วยการเรียนรู้ โรงเรียนใช้เวลาที่ไม่ใช้สอนวิชานั้น 1 คาบ / สัปดาห์ไปสอนวิชาอื่น
4. จัดกิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2532 จำนวน 1 คาบ / สัปดาห์ / ภาค รวม 6 คาบต้องจัดให้ครบภายใน 2 ปีการศึกษา รวมทั้งต้องให้นักเรียนทำกิจกรรมอิสระตามที่หลักสูตรกำหนด
5. จัดสอนให้เต็มหลักสูตรและเต็มคาบเวลาการสอนตามตารางสอน ต้องมี

การวางแผนเพื่อสอนนักเรียนที่เรียนเร็วให้สามารถเรียนได้ตามความสนใจและความถนัด โดยใช้วิธีสอนซึ่งเป็นวิธีผสมผสานความรู้และการปฏิบัติ มีการเชื่อมโยงให้เกิดการเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการ สำหรับการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองนั้นผู้สอนต้องวางแผนให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากแหล่งวิทยาการต่าง ๆ ของโรงเรียนและชุมชนด้วย และมีการประเมินผลเป็นระยะ ๆ ตามความเหมาะสม

6. จัดสอนสัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 7 คาบ (ตามปกติ) หรือจะสอนโดยเพิ่มคาบแต่ละวันหรือสอนในวันหยุดหรือสอนในระหว่างปิดภาคเรียน เพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนแต่ละรายวิชาครบตามเกณฑ์เวลาเรียนที่กระทรวงกำหนด

7. จัดให้มีการประเมินผลการเรียนทุกรายวิชาตามระเบียบการประเมินผลของกระทรวงศึกษาธิการ

การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ในฐานะกรรมการโครงการ สทพ.

เพื่อให้การดำเนินการตามโครงการเป็นไปตามเป้าหมายศึกษานิเทศก์ในฐานะกรรมการได้ดำเนินงานต่าง ๆ โดยประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในกรมสามัญศึกษาและฝ่ายวิชาการของโรงเรียนนำร่องในโครงการอย่างใกล้ชิด งานที่สืบเนื่องและเกี่ยวข้องกับงานของโครงการ สทพ. มีดังนี้

1. ประชาสัมพันธ์โครงการ โดยส่งเอกสารโครงการไปให้โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศ
2. ในปีการศึกษา 2535 รับสมัครโรงเรียนที่เปิดการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเข้าโครงการ ซึ่งเมื่อเริ่มสมัครมีโรงเรียนเข้าโครงการ 60 โรงเรียนต่อมาขอลาออกจากโครงการเหลือเพียง 12 โรงเรียน มีโรงเรียนราษฎรขอดำเนินการตามโครงการคือ จัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโดยใช้เวลา 2 ปี 3 โรงเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาในส่วนกลางที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 2 ปีแต่ไม่เข้าร่วมในโครงการ 2 โรงเรียน
3. ดำเนินการเพื่อกระทรวงได้อนุมัติโครงการเมื่อ วันที่ 6 ตุลาคม 2535 จำนวน

โรงเรียนที่ได้รับอนุมัติในโครงการในปีการศึกษา 2534 จำนวน 13 โรงเรียน และปีการศึกษา 2535 จำนวน 12 โรงเรียน

4. ดำเนินการนิเทศติดตามการปฏิบัติงานของโรงเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2535
5. วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ปีที่ 1 โครงการ สพพ.
6. ร่วมกับกองคลังและสศร. ในการร่างระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการบันทึกการลงบัญชีการเงินของโรงเรียน และสิทธิการเบิกเงินของผู้ปกครองที่มีสิทธิในการเบิกสวัสดิการจากทางราชการ
7. วางรูปแบบในการจัดทำแผนการสอนแบบบูรณาการและแผนการสอน
8. จัดทำตารางและคำอธิบายในการกรอกข้อมูลเกี่ยวกับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนลงในตารางเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียนในโครงการ
9. สนับสนุนศึกษานิเทศก์ภาควิชาวิทยาศาสตร์ ทำการวิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนในโครงการ สพพ. และนักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี
10. สนับสนุนศึกษานิเทศก์ภาควิชาพลานามัย ให้จัดทำแผนการสอนวิชาพลานามัย โดยบูรณาการวิชา

ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนและการแก้ปัญหา

1. อาจารย์ผู้สอนบางรายวิชา เกรงว่านักเรียนจะมีความรู้ไม่ครบตามที่กำหนด ในหลักสูตรจึงเพิ่มเวลาสอนมากขึ้น โดยสอนเมื่อเลิกเรียนแล้วหรือในวันหยุดทำให้นักเรียนไม่มีเวลาในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองอย่างเพียงพอ นอกจากนั้นการทดสอบบ่อยครั้งขึ้น และการสอนอย่างรีบเร่งทำให้นักเรียนเกิดความเครียด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเริ่มโครงการ แต่เมื่อดำเนินงานตามโครงการไปแล้วระยะหนึ่ง อาจารย์ผู้สอนใช้วิธีบูรณาการเนื้อหาวิชา การจัดเวลาให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และสนับสนุนให้นักเรียนร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนมากขึ้น ความเครียดที่มีในช่วงแรกของการเรียนตามโครงการก็ค่อย ๆ หายไป

กลายเป็นการเรียนอย่างมีจุดหมายด้วยความมั่นใจ

2. การรักษาคุณภาพหรือมาตรฐานของโรงเรียน โรงเรียนนาร่องในโครงการ บางโรงเรียนเป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงในด้านวิชาการ มีนักเรียนสอบเข้าเรียนมหาวิทยาลัยได้เป็นจำนวนมาก นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเรียนรายวิชาต่าง ๆ เป็นจำนวนมากทำให้ได้หน่วยการเรียนมากกว่าเกณฑ์ที่หลักสูตรกำหนดคือ 75 หน่วยการเรียน เมื่อโรงเรียนมีโครงการสำหรับนักเรียน 2 ปี โรงเรียนจึงกำหนดให้นักเรียนในโครงการเรียนรายวิชาต่าง ๆ เพื่อให้ได้หน่วยการเรียนเท่ากับนักเรียนที่เรียน 3 ปี คือ 80 - 95 หน่วยการเรียน เนื่องจากเวลาเรียนของนักเรียน 2 ปีมีน้อย และนักเรียนเห็นว่าบางรายวิชาไม่เป็นประโยชน์ต่อการเข้ามหาวิทยาลัย และเป็นวิชาที่ไม่ถนัด จึงขออนุญาตลงทะเบียนเรียนบางรายวิชาโดยไม่ขอรับหน่วยการเรียน ซึ่งเรื่องนี้โรงเรียนสามารถดำเนินการตามคำขอของนักเรียนได้และอยู่ในดุลพินิจของโรงเรียนแล้ว

3. การจัดการเรียนการสอนเพิ่มเติม โรงเรียนจัดชั่วโมงสอนเพิ่มเติมให้โดยเฉพาะวิชาบางวิชาที่แยกและมีปัญหาในการเรียน เช่น ฟิสิกส์ เคมี คณิตศาสตร์ โดยในภาคเรียนที่หนึ่งจัดให้เรียนตามตารางสอนตามเวลาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรเช่น ฟิสิกส์ให้เรียน 4 คาบ / สัปดาห์ / ภาคเรียน วิชาเคมี 3 คาบ / สัปดาห์ / ภาคเรียน ในภาคเรียนที่ 2 ลดเวลาเรียนตามตารางสอนลงประมาณร้อยละ 25 การลดเวลาเรียนสำหรับวิชาที่ยากทำให้อาจารย์ผู้สอนมีความเป็นห่วงว่านักเรียนอาจเรียนไม่ทันหรือไม่มีความรู้ในเนื้อหาวิชาอย่างเพียงพอ จึงได้จัดสอนวิชาในความรับผิดชอบในชั่วโมงกิจกรรมหรือสอนในคอนเซ็นเมื่อเลิกเรียนแล้ว การสอนเพิ่มเติมนี้อาจารย์บางคนจัดสอนในวันหยุดด้วย สำหรับเรื่องการดำเนินการสอนเพิ่มเติมนี้ศึกษานิเทศก์ได้ขอให้อาจารย์ผู้สอนพิจารณาถึงความจำเป็นในการสอนอย่างรอบคอบ เพราะการสอนนอกเวลาเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นักเรียนเกิดความเครียดและขอลาออกจากโครงการ อาจารย์ผู้สอนควรสนับสนุนให้นักเรียนใช้การศึกษาและค้นคว้าด้วยตนเอง และเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนให้มากที่สุด แต่อย่างไรก็ตามอาจารย์ผู้สอนในโครงการมีความเป็นห่วงใยนักเรียนมากจึงจัดเวลาเพื่อสอนให้นักเรียนเป็นกรณีพิเศษ เช่น วิชาเคมีและฟิสิกส์ การสอนเพิ่มเป็นกรณีพิเศษเป็นบางวิชาที่ยังมีอยู่ในการเรียนปีที่ 2

4. การนับจำนวนคาบหรือชั่วโมงสอนของอาจารย์ผู้สอน อาจารย์ผู้สอนรายวิชาต่าง ๆ

เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนสามารถเรียนจบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายได้ภายใน 2 ปีการศึกษาโดยการใช้วิธีบูรณาการเนื้อหาวิชาตามหลักสูตรและเวลาสอนลงตามสัดส่วนที่สัมพันธ์กันระหว่างเนื้อหาและความสามารถทางวิชาการของนักเรียน อาจารย์ผู้สอนเป็นผู้จัดเวลาให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และวางแผนในการจัดเนื้อหาให้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้และการประเมินผลการเรียน ดังนั้นการนับคาบหรือชั่วโมงสอนของครูจึงต้องนับเวลาที่สอนตามตารางสอนรวมกับจำนวนคาบที่ให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง คือนับเวลาตามที่หลักสูตรกำหนดให้เรียนสำหรับวิชานั้น ๆ เช่น วิชาฟิสิกส์ โรงเรียนบูรณาการเนื้อหาแล้วจัดให้สอนตามตารางสอน 3 คาบต่อสัปดาห์ให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง 1 คาบ เมื่อนับเวลาสอนของอาจารย์ต้องนับเป็น 4 คาบต่อสัปดาห์ ถ้าสอน 2 ห้องอาจารย์ผู้นั้นก็มีเวลาสอนนักเรียนในโครงการ 8 คาบต่อสัปดาห์ เป็นต้น

5. การแก้ปัญหาให้นักเรียนที่ประสงค์จะเรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อาจารย์ผู้สอนบางคนเกรงว่า นักเรียนที่เรียนจบหลักสูตรไปแล้วบางคนที่ไม่สามารถสอบเข้าเรียนมหาวิทยาลัยในคณะที่ต้องการได้ จะขอสมัครเข้าเรียนต่อไปในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2536 เรื่องนี้โรงเรียนมีแนวโน้มที่อนุญาตให้นักเรียนที่มีความประสงค์จะขอเรียนต่อในโรงเรียน และปฏิบัติตามเกณฑ์ข้อบังคับของโรงเรียนเข้าเรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้

2. โครงสร้างหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533

1. วิชาบังคับ จำนวน 30 หน่วยการเรียนรู้ได้แก่ รายวิชาต่อไปนี้

1.1 วิชาแกน จำนวน 15 หน่วยการเรียนรู้

ภาษาไทย	6	หน่วยการเรียนรู้
สังคมศึกษา	6	หน่วยการเรียนรู้
พลานามัย	3	หน่วยการเรียนรู้

1.2 วิชาเลือก จำนวน 15 หน่วยการเรียนรู้

พลานามัย	3	หน่วยการเรียนรู้
----------	---	------------------

วิทยาศาสตร์	6	หน่วยการเรียนรู้
พื้นฐานวิชาอาชีพ	6	หน่วยการเรียนรู้

2. วิชาเลือกเสรี จำนวน 45 หน่วยการเรียนรู้ให้เลือกจากรายวิชาในกลุ่มวิชาต่างๆ ดังต่อไปนี้

2.1 กลุ่มวิชาภาษา

ภาษาไทย

ภาษาต่างประเทศ

2.2 กลุ่มวิชาสังคมศึกษา

2.3 กลุ่มวิชาพัฒนาบุคคลิก

พลานามัย

ศิลปะ

2.4 กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์

วิทยาศาสตร์

คณิตศาสตร์

2.5 กลุ่มวิชาชีพ

3. กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมต่อไปนี้

3.1 กิจกรรมกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดกิจกรรม

ในสถาน ศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2532 จำนวน 1 คาบต่อสัปดาห์ต่อภาค

3.2 กิจกรรมแนะแนวและหรือกิจกรรมแก้ปัญหาและหรือกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้

จำนวน 2 คาบต่อสัปดาห์ต่อภาค

3.3 กิจกรรมอิสระของผู้เรียน

หมายเหตุ

การเลือกเรียนรายวิชาเลือกเสรีของผู้เรียนที่นับถือศาสนาพุทธ จะต้องเลือกเรียนรายวิชาพระพุทธศาสนาในกลุ่มวิชาสังคมศึกษาภาคเรียนละ 1 รายวิชาตลอด 3 ปี

8. ลักษณะวิชาสุขศึกษา

วิชาสุขศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)แยกให้เห็นลักษณะวิชาดังต่อไปนี้

พ 401 สุขศึกษา จุดประสงค์เพื่อให้นักเรียนมีทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภค การสุขาภิบาลอาหาร การรักษาสีงแวดล้อมในชุมชนและการปฐมพยาบาล

พ 402 สุขศึกษา จุดประสงค์เพื่อให้นักเรียนเห็นแนวทางการปรับตัวให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงตามวัย การเจริญเติบโตกับการพัฒนาทางเพศ การป้องกันยาเสพติดและโรคไม่ติดต่อ

พ 503 สุขศึกษา จุดประสงค์เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าสำคัญในส่วนรวม คือหลักปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพและสวัสดิภาพในการประกอบอาชีพ การป้องกันและควบคุมโรคที่เป็นปัญหาสาธารณสุข และการปฐมพยาบาล

พ 504 สุขศึกษา จุดประสงค์เพื่อ ให้นักเรียนเข้าใจสภาพจิตใจของตนเองเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสุขภาพจิตกับสิ่งแวดล้อม สภาพผิดปกติทางด้านจิตใจและอารมณ์ การป้องกันและแก้ไขโดยเน้นการใช้หลักธรรมทางศาสนา การใช้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ และโทษของสิ่งเสพติด

พ 605 สุขศึกษา จุดประสงค์เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติจนเกิดผลต่อสุขภาพและสวัสดิภาพของส่วนรวมเกี่ยวกับการเลือกกิจกรรมนันทนาการ ความสัมพันธ์ระหว่างน้ำหนักของร่างกายกับสุขภาพ โรคทางกรรมพันธุ์และโรคที่เกิดจากความเสื่อมของอวัยวะ อุบัติภัยจากการจราจร ภัยอันตรายรังสี การใช้ยาแผนปัจจุบันและการพยาบาลผู้ป่วยในบ้าน

พ 606 สุขศึกษา จุดประสงค์เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการวางแผนในการดำเนินชีวิตในเรื่อง การวางตัวต่อเพศตรงข้าม การเลือกคู่ครอง บทบาทขององค์กรที่มีผลกระทบต่อสาธารณสุข

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษารายงานวิจัยได้มีผู้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการสอนสุขศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศดังต่อไปนี้

งานวิจัยภายในประเทศ

ชัยยุทธ กุดด้งวัฒนา (2527) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสุขศึกษาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรสุขศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ของโรงเรียนรัฐบาลในเขตกรุงเทพมหานคร” โดยใช้แบบสอบถาม ถามผู้บริหาร 186 คน และครูสุขศึกษา 186 คน ผลการวิจัยพบว่า วิธีการสอนที่มีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการสอนวิชาสุขศึกษาได้แก่ การสาริตและการฝึกปฏิบัติ การแบ่งกลุ่มค้นคว้า การอภิปราย การสอนแบบแก้ปัญหา การบรรยายหรืออธิบาย การแสดงบทบาทสมมติ การสร้างสถานการณ์จำลอง และครูสุขศึกษามีปัญหามากในการสร้างเครื่องมือวัดผล

สุรินทร์ ฤทธิสาร (2529) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของครูสุขศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการสอนวิชาสุขศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนรัฐบาลในกรุงเทพมหานคร” โดยใช้แบบสอบถามถามครูสุขศึกษา โดยส่งแบบสอบถามถามครูสุขศึกษาจำนวน 219 คน พบว่า ครูมีปัญหามากในเรื่องความไม่สะดวกในการนำนักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ เรื่องเชิญวิทยากรมาบรรยายในโรงเรียน และไม่ได้รับคำแนะนำในการสอนวิชาสุขศึกษาจากศึกษานิเทศก์ด้านสุขศึกษา

สมพงษ์ เรืองศรี (2530) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ปัญหาการวัดและประเมินผลวิชาสุขศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 3” โดยส่งแบบสอบถามถามครูสุขศึกษาจำนวน 220 คน ผลการวิจัยพบว่า คาบการเรียนวิชาสุขศึกษามีน้อยทำให้การวัดผลด้านการปฏิบัติ

ทำได้ไม่ทั่วถึง การสังเกตการปฏิบัตินอกเวลาทำได้ยาก การให้คะแนนการปฏิบัติจากเพื่อน และผู้ปกครองทำได้ไม่ทั่วถึง ครูสุขศึกษาสอนในหลายระดับชั้น รวมทั้งขาดคู่มือในการวัด และประเมินผล

สุจิตรา แสงหิรัญ (2531) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “พหุติกรรมการสอนของครูสุขศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร” โดยการสังเกตการสอน ของครูสุขศึกษาจำนวน 36 คน ผลการวิจัยพบว่า พหุติกรรมการสอนที่ครูสุขศึกษาใช้มาก คือ การบรรยาย สื่อการสอนที่ใช้มากคือกระดานดำ หนังสือเรียนและแบบฝึกหัด

นิตยา สุธีรวุฒิ (2533) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบความสามารถด้านทักษะ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นผสมระหว่างนักเรียนในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มี ความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กับนักเรียนนอกโครงการของโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร” โดยใช้แบบวัดความสามารถทั่วไป ฉบับที่ 3 (วิทยาศาสตร์) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2533 ทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 5 จำนวน 490 คน ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ขั้นผสมของนักเรียนในโครงการสพพ. สูงกว่านักเรียนนอกโครงการ

ประสาธ สว่างศิลป์ (2534) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “สุขศึกษาในโรงเรียนในทศวรรษหน้า ตามทรรศนะของผู้เชี่ยวชาญ” โดยใช้เทคนิคเดลฟายรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทาง สุขศึกษาจำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่า ด้านการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาในทศวรรษหน้า จะเน้นภาคปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี

จิรพรรณ รัตนวีระประคิษฐ์ (2535) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “สภาพและปัญหาการใช้ ทักษะกระบวนการในการสอนสุขศึกษาของครูสุขศึกษาระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนร่วมพัฒนา การใช้หลักสูตร” โดยส่งแบบสอบถามไปยังครูสุขศึกษา 252 คน ผลการวิจัยพบว่าครูมีปัญหา

ในการจัดกิจกรรมการสอนเพื่อให้นักเรียนใช้ทักษะกระบวนการในการเรียนวิชาสุขศึกษา และวิธีสอนที่ครูสุขศึกษาใช้มากคือ การบรรยาย

สุนันท์ เจียรฤต (2536) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “สภาพและปัญหาเกี่ยวกับการจัดดำเนินงานสุขศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร” โดยใช้แบบสอบถามกับครูผู้รับผิดชอบการจัดดำเนินงานสุขศึกษาในโรงเรียนจำนวน 312 คน ผลการวิจัยพบว่า การปรับเนื้อหาสาระสำคัญของวิชาสุขศึกษาให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียนยังมีน้อย ครูสุขศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้รับการนิเทศจากหน่วยศึกษานิเทศก์เนื่องจากจำนวนศึกษานิเทศก์มีน้อยไม่เพียงพอกับครูสุขศึกษา

อนันต์ ธันวรัญญิก (2537) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนนาร่องในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา” โดยใช้แบบสอบถามกับผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้าหมวดวิชาซึ่งทำหน้าที่บริหารงานวิชาการจำนวน 91 คน ผลการวิจัยพบว่า การจัดทำแผนการสอนและบันทึกการสอนรายวิชาในโครงการ สพพ. แตกต่างจากแผนการสอนและบันทึกการสอนปกติส่วนที่แตกต่างคือ การบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มเดียวกันและต่างกลุ่มกันเพื่อให้เหมาะสมกับเวลาเรียนที่ลดลง ด้านการผลิตสื่อการเรียนการสอนมีปัญหาในการให้บริการเอกสารให้ครู อาจารย์ เพื่อศึกษาด้วยตนเองยังไม่เพียงพอและการส่งบุคลากรไปศึกษาดูงานนอกสถานที่มีน้อยเกินไป

งานวิจัยต่างประเทศ

แอนตัน (Anton , 1972) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์วิธีสอนสุขศึกษาและสวัสดิศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษารัฐอิลลินอยส์” (An Analysis of Method Used to Teach Health Education and Safety Education in Selected Secondary School

of Illinois) ผลการวิจัยพบว่า วิธีการสอนที่ใช้บ่อยมากคือ การอภิปราย การบรรยาย การตอบคำถาม การสาธิต การค้นคว้าและการเสนอรายงาน ซึ่งแต่ละวิธีใช้มากเท่า ๆ กัน วิธีสอนดังกล่าวก่อให้เกิดผลดีในการสอนของครูที่ขาดประสบการณ์และขาดความชำนาญ และพบว่าครูไม่ประสบความสำเร็จในการสอนเป็นเพราะไม่ได้เตรียมการสอน

ฟอล์คเคนเบอร์รี่ (Faulkenberry , 1980) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาเรื่องการสอน สุขศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐเซาท์คาโรไลนา” (A Study of Health Instruction in South Carolina Public Senior High Schools) โดยใช้แบบสอบถามถามครูสุขศึกษา จำนวน 164 คน ผลการวิจัยพบว่า วิชาสุขศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการศึกษา และยังไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างเพียงพอจากผู้บริหารระดับท้องถิ่นและระดับรัฐ ครูสุขศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดคุณวุฒิทางสุขศึกษา ตำราและคู่มือครูมีคุณภาพต่ำและยังใช้เป็นแนวทางได้น้อย ครูสุขศึกษาโดยทั่วไปรู้ปัญหาของการสุขศึกษาในโรงเรียน และมีความต้องการที่จะให้มีการพัฒนาการศึกษาในโรงเรียนต่อไป

เรย์มอนด์ (Raymond , 1981) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “โปรแกรมการสอนสุขศึกษา ในโรงเรียนรัฐบาลแห่งรัฐจอร์เจีย” (A Descriptive Study of the Health Instruction Program in Georgia Public Schools Grade 8 - 12) โดยส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียน ที่ทำการสุ่มตัวอย่างไว้ 100 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า การจัดหลักสูตรสุขศึกษาในโรงเรียน ควรจัดให้รัดกุม โดยมีคณะกรรมการหลักสูตรในโรงเรียน ครูสุขศึกษาและคณะกรรมการ การศึกษาในโรงเรียนควรเป็นผู้มีหน้าที่ในเรื่องนี้

ชอร์และนอร์ฟลีท (Shaw and norfleet , 1981) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนา หลักสูตรสุขศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย” (Development of a High Schools Health Education Curriculum) โดยใช้แบบสอบถามถามครูผู้ปกครองและนักเรียนในโรงเรียน 3 แห่ง ผลการวิจัยพบว่า ครูควรพัฒนาการสอนของตนเองโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

และสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร

แบงส์ (Banks , 1983) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การใช้รูปแบบการสอนเพื่อกระตุ้นความต้องการเรียนรู้ทางสุขภาพในเด็กเรียนดี” (Gifted Children Benefit from Health Classes Accelerated to their Needs) โดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนวิชาสุขศึกษาและให้นักเรียนใช้เครื่องมือทางการแพทย์ ผลการวิจัยพบว่า การสอนสุขศึกษาโดยใช้รูปแบบประกอบการสอนจะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นและสนใจการเรียนมากขึ้น นักเรียนสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสุขภาพของตนเองไปในทางที่ดีขึ้น สามารถนำความรู้ที่เรียนมา ไปใช้ได้ดีทั้งกับตนเองและครอบครัว และมีความสนใจเอาใจใส่ต่อสุขภาพของตนเองและครอบครัวมากยิ่งขึ้น

ลอว์เรนซ์ (Lowrenz, 1984) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การจัดอบรมครูผู้วิดิใหม่ของการสอนสุขศึกษา” (A New Approach to Health Education in Service Training) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ ชุดอบรมสำเร็จรูปและการประเมินผลการใช้ชุดอบรมสำเร็จรูป ผลการวิจัยพบว่า การจัดอบรมครูประจำการได้ส่งผลกระทบไปถึงประสิทธิภาพของการเรียนการสอนสุขศึกษาในชั้นเรียน

วิลเล่ย์ เดวิด คลาร์ก (Wiley, David Clark, 1988) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์เชิงพรรณนา เกี่ยวกับรูปแบบของการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนสุขศึกษาของโรงเรียนในรัฐเท็กซัสกลางที่ได้รับเลือก” (A Descriptive Analysis of Activitystructures in Health Education Classes in Selected Central Texas High schools) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักศึกษาของโรงเรียนในรัฐเท็กซัสกลาง 20 คน และใช้ผู้สังเกตที่ได้รับการฝึกมาแล้วตั้งเกดบันทึกและจับเวลากิจกรรมต่าง ๆ ในชั้นเรียนโดยใช้เครื่องมือของ Junior High Management Improvement Stydy ของ Emmer et al. (1982) จากการสังเกตสรุปได้ว่า เวลาในชั้นเรียนส่วนใหญ่ครูใช้ไปในการนำเสนอเนื้อหาร้อยละ 23.4 งานนั่งโต๊ะร้อยละ 23.1 การนำเสนอสื่อร้อยละ 15.6

ผลของการวิจัยพบว่า ครูที่มีประสบการณ์มากกว่าจะสามารถลดเวลาในการเชื่อมโยงได้อย่างมีนัยสำคัญ

สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศพบว่า ครูสุศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิทางสุศึกษา และการสอนวิชาสุศึกษาที่ไม่ประสบความสำเร็จเพราะขาดการเตรียมการสอน การจัดอบรมครูจะมีผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน และการพัฒนาตัวเองจะทำให้การสอนของครูสอดคล้องกับหลักสูตร ในการจัดหลักสูตรสุศึกษาควรให้ครูสุศึกษาได้ร่วมเป็นคณะกรรมการด้วย ในด้านการปรับเนื้อหาสาระสำคัญ เพื่อให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียนพบว่ายังมีน้อย สำหรับวิธีการสอนที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการสอนสุศึกษามีหลายวิธี เช่น การสาธิต การฝึกปฏิบัติ การอภิปราย การบรรยาย การสอนแบบแก้ปัญหา และการสอนโดยใช้สื่อจะกระตุ้นให้นักเรียนสนใจการเรียนมากขึ้น แต่พบว่าพฤติกรรมการสอนที่ครูสุศึกษาใช้มากที่สุด คือ การบรรยาย นอกจากนี้ครูยังประสบปัญหาในเรื่องการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ ครูไม่ได้รับการนิเทศจากศึกษานิเทศก์ เพราะจำนวนศึกษานิเทศก์มีน้อยไม่เพียงพอกับครูสุศึกษา คณาการเรียนวิชาสุศึกษามีน้อย ทำให้การวัดผลด้านการปฏิบัติไม่ครอบคลุมและขาดคู่มือการวัดและประเมินผล สำหรับการจัดการเรียนการสอนในโครงการ สพพ. พบว่าการจัดทำแผนการสอนและบันทึกการสอนแตกต่างจากการสอนปกติ โดยมีการบูรณาการเนื้อหาให้เหมาะสมกับเวลาเรียนที่ลดลง แต่ยังมีปัญหาด้านผลิตสื่อการเรียนการสอนในเรื่องการให้บริการเอกสารแก่ครูไม่เพียงพอ